

Rektor Christer Schmidt
Högoms skola
Ättehögsvägen 27
852 41 Sundsvall

2011-04-13

Dnr 43-2010:5018

christer.schmidt@skola.sundsvall.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Högoms skola
i Sundsvalls kommun

Rektor Christer Schmidt
Högoms skola
Ättehögsvägen 27
852 41 Sundsvall

Tillsyn i Högoms skola

Förskoleklass
Grundskola årskurserna 1-6

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Högoms skola och Sundsvalls kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolinspektionens tillsyn av Högoms skola visar att undervisningen genomförs av en engagerad och välutbildad personal som har en positiv elevsyn. Trots detta behöver skolans rektor ta ett tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat i alla ämnen. Lärarna behöver förbättra sitt arbete med att följa upp, dokumentera utvärdera och analysera varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen. De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen samt skolans plan mot kränkande behandling måste förbättras. Vidare måste rektor se till att de åtgärdsprogram som utarbetas uppfyller förordningens krav.

2011-04-13

2 (3)

Dnr 43-2010:5018

Skolinspektionen har i tillsynen av Högoms skola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Lärarna följer inte upp, dokumenterar, utvärderar eller analyserar elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas och läroplanens krav i alla ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg).
- De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller inte författningarnas krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte fullt ut sitt ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat och har inte tillräckliga kunskaper om lärarnas undervisning (2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).
- Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte i alla avseenden författningarnas krav (14 a kap. 8 §§ skollagen).
- De åtgärdsprogram som utarbetas på skolan uppfyller inte alltid förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Rektorn beslutar inte om att undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev i enlighet med grundskoleförordningen. Undervisningen i svenska som andraspråk genomförs inte heller på det sätt förordningen föreskriver (2 kap. 15-16 § andra stycket grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2

Rektor och Sundsvalls kommun har ansvar för att skolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Sundsvalls kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Sundsvalls kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

2011-04-13

3 (3)

Dnr 43-2010:5018

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Eva Edlund och Agnetha Burström samt utredaren Sara Lyrenäs

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Stina Johansson
Utredare/Föredragande

Bilagor:

- Bilaga 1** Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Högoms skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sundsvalls kommun under våren 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Högoms skola den 16 och 17 mars.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett kommunbeslut. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö samt enskild elevs rätt. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Högoms skola, dels den information som samlats in under besöket. I Högoms skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn & granskning](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn%20och%20granskning)).

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Högoms skola

Högoms skola	Antal elever
Förskoleklass	33
Grundskola	169

Källa: Skolans rektor

Högoms skola ligger i stadsdelen Granlo, ungefär 4 km nordväst om Sundsvalls centrum. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6 och är organiserad i åldershomogena klasser. Skolan är indelad i flera arbetsenheter där lärarna i årskurs 1–3 utgör ett arbetslag och lärarna i årskurs 4–6 utgör ett arbetslag. Elevhälsan utgör ett arbetslag bestående av rektor, skolsköterska och specialpedagog. I anslutning till skolan finns också två fritidshemsavdelningar. Personalen från fritidshemmet och förskoleklassen utgör tillsammans ett arbetslag.

Tillsynsprotokoll för Högoms skola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☐

Lärarnas bedömning och utvärdering

☒

Rektorns ansvar för uppföljning och
utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☐

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning och betyg

☐

Undervisningstid och val

☐

Särskilt stöd

☒

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☒

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver förbättra sitt arbete med att följa upp, dokumentera utvärdera och analysera varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas och läroplanens krav.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg

Motivering:

Högoms skola hade tidigare ett samarbete med andra skolor i områden där lärarna tillsammans arbetade med att bryta ner målen i de olika ämnena. I detta arbete nådde skolorna olika långt i de olika ämnena. Av intervju med lärarna framkommer att det saknas en samsyn kring hur de ska arbeta med de nationella målen; dels ifråga om hur undervisningen ska planeras utifrån kursplanernas mål och dels hur elevernas kunskapsutveckling ska följas upp bedömas utifrån kursplanernas mål. Av intervju med rektorn framgår att skolan är i behov av ett tydligt bedömningsunderlag som ska bli hanterligt både för elever, föräldrar och personal.

I årskurs 1–3 har lärarna brutit ner de nationella målen i svenska och matematik, men saknar en tydlig strategi för uppföljning i de övriga ämnen som eleverna får undervisning i. I de högre årskurserna varierar det stort utifrån lärare och ämne hur man planerar undervisningen och bedömer eleverna utifrån de nationella målen. I vissa fall handlar det mer om "görat", det vill säga vilka undervisningsmoment man har gått igenom i de olika ämnena, istället för vilka färdigheter eleverna har nått genom undervisningen. Detta avspeglas även i de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av.

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen inte uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Skolans rektor uppger att det i samband med utvecklingssamtalen upprättas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever. Skolinspektionen har tagit del av två olika typer av individuella utvecklingsplaner, en för årskurs 1–3 och en för årskurs 4–6.

I utvecklingsplanerna för årskurserna 1–3 finns tydliga kopplingar till de nationella målen för ämnena matematik och svenska. De är framåtsyftande och innehåller information om hur eleverna ska nå målen för dessa ämnen. Kommentarer till övriga ämnen som eleverna får undervisning i saknar tydlig koppling till de nationella målen.

I exemplen på utvecklingsplaner, från årskurserna 4–6, berörs flertalet ämnen. I flera fall handlar kommentarerna om hur eleverna jobbat på lektionerna, men planerna saknar i flera fall tydliga kopplingar till läroplanens och kursplanernas mål.

Skolans skriftliga omdömen består av olika rutor där läraren ska kryssa i om eleven förväntas nå målen eller ej för ämnet för respektive årskurs 3, 5 och 6 under förutsättning att utvecklingen sker i nuvarande takt. Utöver detta finns ingen ytterligare information eller utrymme för övriga kommentarer. För årskurserna 1–3 saknas skriftliga omdömen i ämnena bild och teknik, trots att eleverna får undervisning i dessa ämnen enligt skolans timplan. I årskurs 4–6 får eleverna skriftliga omdömen i de naturorienterande ämnen var för sig, men skriftliga omdömen saknas för ämnet biologi.

De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen bör utformas så att de sammanfattar vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna samt ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till den pedagogiska planeringen och de nationella målen i varje ämne som eleven får undervisning i. Om omdömet utformas med hjälp av symboler eller med till exempel ett kryss i en mall är det viktigt att omdömet kompletteras med en mer nyanserad beskrivning. Detta för att ge elever och vårdnadshavare tydlig information om elevens kunskaper i förhållande till respektive ämne.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn måste försäkra sig om att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller de krav som förordningen ställer. Lärarna behöver se till att eleverna får omdömen i varje

ämne de får undervisning i. Omdömena om elevernas kunskapsutveckling behöver tydligare kopplas till målen för ämnet.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ta ett tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat samt att rektorn behöver förbättra sin kunskap om lärarnas undervisning.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

I skolans kvalitetsredovisning presenteras resultaten av de nationella proven i årkurserna 3 och 5. Skolinspektionen har även tagit del av en översiktlig redogörelse för måluppfyllelsen i årkurs 5. Av intervju med rektorn framgår att han främst har kännedom om skolans resultat i de ämnen och årkurser där det genomförs nationella ämnesprov.

Av tillsynen framkommer att skolan följer upp och till viss del analyserar elevens kunskapsutveckling på individnivå i främst ämnena engelska, svenska och matematik, bland annat genom olika kartläggningar och tester. Skolan saknar dock tydlig dokumentation och analys av skolans resultat i samtliga ämnen på gruppnivå och på skolnivå. Vidare saknar skolan system för utvärdering av det stöd som ges till elever vid skolan.

Det framgår att rektorn i stor uträkning förlitar sig på att lärarna följer kursplanerna när det gäller den pedagogiska planeringen och bedömningen men saknar dock utarbetade rutiner för att följa upp lärarnas undervisning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver systematisera sina uppföljningar och utvärderingar så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att behov av förbättringsinsatser tydliggörs. Rektorns roll är att leda kvalitetsarbetet på skolan, det vill säga följa upp, utvärdera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Även lärarna måste göras delaktiga i kvalitetsarbetet. Skolinspektionen bedömer också att rektorn behöver förbättra sin kunskap om lärarnas undervisning för att försäkra sig om att de arbetar utifrån de nationella målen.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte i alla avseenden uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap. 6–8 §§ skollagen

Motivering:

Högoms skola har upprättat en likabehandlingsplan. Under avsnittet *Bakgrund* hänvisar skolan delvis till fel lagstiftning och Skolverkets allmänna råd från år 2006. Numera gäller 14 a kap. skollagen och diskrimineringslagen. Skolverket har givit ut nyare allmänna råd på området från år 2009; se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

I skolans likabehandlingsplan beskrivs ett antal förebyggande och främjande insatser som ska genomföras under det kommande året. De förebyggande åtgärderna är generella och saknar tydlig koppling till en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Vidare saknas en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års likabehandlingsplan har genomförts.

Trots att skolan genomför viss kartläggning av barns och elevers uppfattning om trivsel och skolmiljö bland annat genom hälsosamtal med elever och socio-gram behöver skolan förbättra sina rutiner för kartläggning. I arbetet med att förebygga kränkande behandling bör skolan regelbundet genomföra en kartläggning av såväl den egna verksamhetens organisation och arbetssätt som av barnens och elevernas trygghet och trivsel samt av deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Utifrån en analys av en sådan kartläggning ska skolan formulera mål för arbetet och vilka insatser som ska genomföras under året.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste säkerställa att de åtgärdsprogram som utarbetas på skolan alltid uppfyller förordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering:

Tillsynen visar att de elever vid Högoms skola som har behov av särskilda stödåtgärder utreds och får tillgång till särskilt stöd. I dessa fall utarbetas också åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av varierar i kvalitet. Några av programmen håller god kvalitet avseende nulägesbeskrivning och målformuleringar. Vissa av skolans åtgärdsprogram måste dock förbättras. I vissa fall är stödbehoven för allmänt beskrivna, vilket gör insatserna svåra att utvärdera. I flera fall framgår det inte tydligt när och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. De insatser som beskrivs i programmen läggs i flera fall till stora delar på hemmet och till mindre delar på skolan.

Skolinspektionen vill påpeka att av ett åtgärdsprogram ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas och utvärderas. För att åtgärdsprogrammet ska kunna fylla den funktion som är avsedd och uppfylla förordningens krav är det viktigt att skolan arbetar vidare för en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder kan formuleras så att åtgärdsprogrammen blir ett effektivt verktyg i skolans arbete med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Skolan behöver också beakta ansvarsfördelningen mellan skolan och hemmet. Det är skolan som *ska* tillgodose elevens behov. Detta utesluter dock inte att någon åtgärd *kan* läggas på vårdnadshavaren och eleven.

För stöd i utformningen av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Bedömningsområde: Rektorns beslutsfattande**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev i enlighet med grundskoleförordningen. Undervisningen i svenska som andraspråk genomförs inte heller på det sätt förordningen föreskriver.

Författningsstöd:

2 kap. 15-16 § andra stycket grundskoleförordningen

Motivering:

Vid Högoms skola får ett fåtal elever undervisning i svenska som andraspråk utöver ordinarie undervisning i svenska. Av intervju med rektorn framgår att det inte är tydligt på vilka grunder elever undervisas i svenska som andra-

språk. Vidare framkommer att undervisningen mer bedrivs i form av stödundervisning än som ett eget ämne.

Skolinspektionen vill klargöra att elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk ska få sin svenskundervisning med utgångspunkt från den kursplanen i stället för undervisning i svenska. Vidare är det rektorn som ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev.